

Ultreia 140 juli 2023

IN DEZE ULTREIA:

01. Warm, heet, druk
02. Altijd weer op reis: waarheen, waarvoor? Het moderne reizen bevestigd
03. Werkgroep Aandacht en Spiritualiteit
04. Het Grootste Museum van Nederland
05. Een bijzondere entourage
06. Nieuwe afleveringen Camino NL podcast
07. Utrechts pelgrimeren als APK voor de ziel
08. Pelgrimsactiviteitendag Vessem
09. Wijzigingen openingstijden informatiecentrum Utrecht
10. Boek: Geschiede des Apostels Jakobus und sein Verehrung
11. Santiago spel
12. Zomertentoonstelling "Beelden van een pelgrim" Groote Kerk Sint Jacobiparochie
13. Colofon

Warm, heet, druk

Deze maand neem ik het stokje even over van Louise, die geniet van een welverdiende vakantie. Terwijl ik dit schrijf ben ik zelf overigens ook niet in Nederland. Mijn dochters lopen de Cotswold Way en ik verleen hen morele steun vanuit de vele mooie pubs in de Cotswolds. Een kan met Pimm's brengt veel inspiratie.

Het weer is voor pelgrims altijd een belangrijke factor, die de laatste paar jaar steeds minder voorspelbaar is geworden. Deze lente was in Nederland aanvankelijk koud en nat en daarna zeer warm en droog. En begin juli kregen we storm Poly over ons heen, de hevigste zomerstorm tot dusver. In Spanje worden momenteel bizar hoge temperaturen geregistreerd. Dat heeft weinig pelgrims er dusver van weerhouden om naar Santiago te lopen of te fietsen. De statistieken zijn indrukwekkend (of afschrikwekkend). In de eerste zes maanden van 2022 werden er ruim 151.000 compostelas uitgereikt. Dit jaar over dezelfde periode ruim 177.000! Tien jaar geleden waren het er 75.000 en twintig jaar geleden 20.000.

Deze cijfers brengen gemengde gevoelens naar boven. De Camino is zeer succesvol en dat is ongetwijfeld erg fijn voor de Spaanse regio's waar de routes doorheen lopen. Of de toenemende drukte ook voor pelgrims een zegen is, is een uitdagende vraag. De drukte hangt natuurlijk af van de gekozen route en de tijd van het jaar. En van de pelgrim zelf. Een ervaren pelgrim zal drukte wellicht anders ervaren dan een nieuwe pelgrim.

De Cotswold Way is veel korter (160 km) en zeker geen pelgrimsroute. Maar ook hier stijgt het aantal wandelaars ieder jaar explosief. De hotels en B&B's kunnen de drukte nauwelijks aan.

De oproep van Louise voor kopij heeft zeker gewerkt, waarvoor veel dank!

Ik wens alle pelgrims die op weg gaan of op weg zijn "normaal" weer en veel rust toe.

Gabriel van de Luitgaarden

Altijd weer op reis: waarheen, waarvoor? Het moderne reizen bevraagd

De Camino Academie organiseert komend najaar een drietal avonden rondom het thema van het moderne reizen. Reizen is een fenomeen dat steeds doorheen de tijd andere vormen aanneemt. In een cyclus van drie avonden willen we met drie reisexperts kritisch stilstaan bij de actuele reislust.

Corona zette veel stop en vooral het op reis gaan werd gemist. Inmiddels is het palet aan reizen weer uiterst divers: all-in reizen, groepsreizen, actieve reizen, thematische reizen, etc. Je kunt je afvragen of pelgrimeren naar Santiago niet ook gewoon een vorm van een themareis is, naadloos passend in de trend van actieve reizen.

Tal van vragen dringen zich op: Wat drijft de reiziger? Wat zoekt men? Waardoor wordt men gedreven? Is het een vlucht uit het leven van alledag? Schaffen we in de reis de werkelijkheid even af? Is inderdaad de pelgrim een halve toerist en de toerist een halve pelgrim?

Het moderne reizen roept dus vragen op. In drie lezingen willen we die vragen aan de orde stellen.

Eerste gast is prof. dr. **Ruud Welten** die een kritische filosofie van het toerisme schreef onder de titel *Het ware leven is elders*

.

Tweede spreker is em. prof. dr. **Jaap Lengkeek**, oud-hoogleraar culturele geografie in Wageningen, bedenker en uitwerker van het concept

homo turisticus

. Recent verscheen van zijn hand:

Het eeuwige leven van reisverhalen. Waarom we altijd erop uit willen.

Derde gast em. prof. dr. **Fik Meijer**, oudhistoricus, zal spreken over en vanuit zijn ervaringen als reisleader, als expert op vele cultuurreizen in het Middellandse Zeegebied. Daarover schreef hij *Muren van alle tijden. Overpeinzingen van een reisleader*

.

Plaats: Huize Cervantes, Domplein 3, 3512 JC Utrecht

Data: woensdag 27 september, 11 oktober en 25 oktober

Tijd: 19.00 – 21.00 uur

Meer informatie t.z.t. in Ultreia en op de website van de Camino Academie: caminoacademie.nl .

Werkgroep Aandacht en Spiritualiteit

De werkgroep Aandacht en Spiritualiteit is bezig hun deel van de website van het Genootschap te ontwikkelen en we vragen nu graag aandacht voor twee onderwerpen.

Bespiegelingen

Op de website staat bij de Werkgroep Aandacht en Spiritualiteit een nieuwe 'knop': Bespiegelingen.

We willen onder deze knop een platform maken van ervaringen van pelgrims, ervaringen die net even verder gaan dan de lekkere kop café con lecche en de blaren.

Een mooie gedachte, een overweging, een spirituele ervaring of een bespiegeling, zo mooi of bijzonder, dat je het graag wilt vertellen. Of misschien juist iets heel gewoons, waardoor het bijzonder wordt en vermeldingswaard.

Ook als je twijfelt of het wel gewoon of bijzonder genoeg is, stuur het maar op. We hebben een brede opvatting over wat spiritualiteit is en besteden in elk geval aandacht aan elke inzending. Stuur het naar: wg.spiritualiteit@santiago.nl (<mailto:wg.spiritualiteit@santiago.nl>)

Workshops

De Werkgroep Aandacht en Spiritualiteit heeft een aanbod workshops. Deze worden goed bezocht tijdens de landelijke bijeenkomsten. Om aan de toenemende belangstelling tegemoet te kunnen komen zijn we blij dat we een aantal goede workshopsleid(st)ers hebben kunnen vinden.

Het aanbod staat op de website bij de werkgroep Aandacht en Spiritualiteit.

Er komt nog een flyer met het workshopaanbod; deze wordt binnenkort ook als PDF verspreid naar de regio's en andere belangstellenden. In de planning voor volgend seizoen kan er rekening mee gehouden worden. Als er vraag is naar een workshop die niet in het aanbod staat zijn we graag bereid in gesprek te gaan over de mogelijkheden.

Namens de Werkgroep Aandacht en Spiritualiteit,

Rient Ploeger

Het Grootste Museum van Nederland

Het Grootste Museum van Nederland wordt nog groter! Het landelijke project van Museum Catharijneconvent, waarbij kerken en synagogen worden opengesteld voor het brede publiek, breidt vanaf de zomer de samenwerking uit met moskeeën, tempels en migrantenkerken. De verborgen schoonheid van deze gebedshuizen wordt zo toegankelijk gemaakt voor iedereen. Want ook dit unieke erfgoed is gewoon in Nederland te vinden – én te bezichtigen. De eerste nieuwe partner van het project is de Yunus Emre Moskee in Almelo. Niet alleen het gebouw, maar ook de totstandkoming van de moskee is uniek in Nederland. De moskee is te bezichtigen vanaf 5 juli.

Een gebouw om te koesteren

De Yunus Emre Moskee is de oudste volledig nieuwgebouwde moskee van Nederland, compleet met minaret en gebouwd op initiatief van textielfabriek Ten Cate, die in de jaren '70 besloot een gebedshuis voor hun Turkse gastarbeiders te realiseren. Het toenmalige hoofd personeelszaken, Dick Slettenhaar, vond het hartverscheurend om te zien dat zijn Turkse collega's 'in de toiletten hun middaggebed moesten doen'. Er werd geld ingezameld bij alle burgers van Almelo en mét de steun van het voltallige college van B&W werd, ondanks het negatieve advies van de toenmalige Welstandscommissie, een volledig nieuwgebouwde moskee gerealiseerd op een prominente plek in de stad.

Centraal in de stad

De moskee werd met opzet bij het station geplaatst, niet alleen omdat dat een centrale plek in de stad is, maar ook om alle bezoekers en reizigers te laten zien hoe trots Almelo op haar moskee is. Het gebouw is een uithangbord voor de saamhorigheid in een multiculturele samenleving waar iedereen trots mag zijn op zijn afkomst. Een gebouw om te koesteren en te respecteren.

Nationaal religieus erfgoed

Sinds de opening van het Grootste Museum van Nederland in 2017 hebben miljoenen mensen de aangesloten kerken en synagogen bezocht en kennis gemaakt met de bijzondere geschiedenis, architectuur en kunstwerken die dit erfgoed rijk is. Vanaf juli zet initiatiefnemer Museum Catharijneconvent een volgende stap in het toegankelijk maken van het nationaal religieus erfgoed. Na de Yunus Emre Moskee volgt in september de Soefi Tempel Universel in Katwijk aan Zee en in oktober

de orthodoxe Kathedraal van de Heilige Nikolaas in Rotterdam. Het Grootste Museum van Nederland verwacht in het komende jaar nog met minstens acht andere religieuze locaties een partnerschap aan te gaan.

De verborgen schoonheid van gebedshuizen

Op vakantie in het buitenland vinden we het heel normaal om synagogen, kathedralen, tempelcomplexen of moskeeën te bezoeken. Toch lopen veel mensen er in Nederland ongemerkt aan voorbij. En dat terwijl gebedshuizen in heel het land te vinden zijn en adembenemend mooi zijn. Van een Turkse dorpsmoskee met een betoverend interieur tot een Molukse kerk ontworpen door Aldo en Hannie van Eyck en van een Tibetaans-Boeddhistische stoepa tot een Grieks-Orthodoxe kerk die van onder tot boven beschilderd is; het aanbod aan bijzondere gebedshuizen in Nederland is veel groter dan we denken. Daarom verbreedt Museum Catharijneconvent het spectrum met gebedshuizen uit diverse tradities en tijden.

Kijkaart en audiotour

Met de nieuwe locaties wordt niet alleen de landelijke dekking vergroot, maar ook de variëteit in religieuze tradities, historische periodes, architectuur en kunstwerken. Op alle locaties is een audiotour of kijkaart aanwezig die verrassende inzichten biedt en de bezoeker meeneemt langs alle highlights. Het Grootste Museum van Nederland is een initiatief van Museum Catharijneconvent en wordt mogelijk gemaakt door de VriendenLoterij. Deelname van de moskeeën wordt gefinancierd uit algemene middelen.

Een bijzondere entourage

Het regulier overleg tussen het Vlaams Compostelagenootschap Amis de Saint Jacques de Compostelle Belgique en het Nederlands Genootschap van Sint Jacob vond deze keer plaats in Antwerpen, en wel in de pelgrimsherberg van het Sint Julianusgasthuis uit 1303 in het centrum van deze stad aan de Via Brabantica of het Jakobskerkenpad. Het gasthuis werd gesticht door Ida van der List-van Wijneghem en kanunnik Jan Tuclant en diende als herberg voor vreemdelingen op doorreis. Er is onderdak voor maximaal 6 personen. De locatie van dit gasthuis is tevens de zetel van de vereniging die de jaarlijkse 'Pelgrimstafel' op Witte Donderdag organiseert. Dan wordt de tafel in de kapel gedekt en 's avonds worden twaalf alleenstaande bejaarde mannen uitgenodigd om mee te dineren. Omdat het vasten dan nog niet beëindigd is, worden enkel visgerechten geserveerd. Volgens de legende vindt het zijn oorsprong in 1556, toen de Spaanse kapitein d'Arete het gasthuis een geldsom naliet. Die som moest dienen om op Goede Vrijdag een maaltijd en een stuiver te schenken aan dertien arme lieden.

Met de jaarlijkse organisatie van de Pelgrimstafel wil het Sint-Julianusgenootschap de traditie van christelijke naastenliefde in ere houden, ook in de eenentwintigste eeuw. Het overleg was in de bestuurskamer van dit gasthuis waar wij omringd werden door historische objecten en relikwieën. Tevens werden de nieuwe gidsen van de Via Limburgica (van Thorn naar Rocroi) en de Via Monastica (van Vessem naar Rocroi) gepresenteerd en overhandigd. Een hele dag Vlaams immaterieel erfgoed om ons heen. De volgende vergadering zal plaatsvinden in de Pelgrimsherberg Kafarnaüm in Vessem alwaar wij de Belgische vertegenwoordigingen van harte welkom zullen heten.

Peter Hesseling & Herman Velvis

Nieuwe afleveringen Camino NL podcast

Er zijn weer nieuwe afleveringen verschenen in Camino NL.

Orthopedagogiek is de discipline die zich ten doel stelt om jongeren die met justitie in aanraking zijn gekomen op het rechte pad te brengen. In juli zijn er 4 afleveringen van Camino NL verschenen waarin een docent orthopedagogiek, 3 van zijn studenten en een begeleider uit een justitiële jeugdinstantie vertellen over een korte Camino die zij georganiseerd hebben voor en met een groep van dergelijke jongeren. Ik had natuurlijk graag ook een paar jongeren willen interviewen, maar dat is helaas niet gelukt.

En verder: Loes Peters vertelt over haar tocht door Italië met enorme hindernissen en een happy end.

Johanna Kroon

Camino NL is te beluisteren via Spotify, Apple podcasts en op camino.buzzsprout.com.

Utrechts pelgrimeren als APK voor de ziel

Nieuwe jonge doelgroepen kennis laten maken met het fenomeen pelgrimeren: de Jacobikerk en Utrechtse maker Marjon Moed slaan de handen ineen om dit te gaan doen. Samen met stadsgenoten en het Nederlands Genootschap van Sint Jacob ontwikkelen zij de kleinste pelgrimstocht van Nederland. Deze Camini vindt op 30 september plaats in en om Utrecht. Voor een aanvullende fototentoonstelling zoeken zij jonge pelgrims die de Camino naar Spanje al eens gelopen hebben en die hun ervaringen willen delen.

De Utrechtse Marjon Moed liep vorig jaar de Camino. In vijf weken legde ze 900 km af van Frankrijk naar Santiago de Compostella. Wat ze leerde tijdens deze lange voettocht, heeft nog steeds grote invloed op haar dagelijkse leven. Samen met de Jacobikerk gaat ze de unieke ervaring van het pelgrimeren juist voor jonge Utrechters ontsluiten.

In gezamenlijkheid en met de zegen (en medewerking) van Het Nederlands Genootschap van Sint Jacob worden de levenslessen, principes en rituelen van de pelgrim, maar ook het maken van kilometers met alles wat daarbij hoort, breed en laagdrempelig gedeeld. De Camini zelf zal plaatsvinden van 30 september tot en met 1 oktober. Er zijn twee routes die verschillen in lengte, maar alle pelgrims ontmoeten elkaar tijdens een gezamenlijke maaltijd in de Jacobikerk, die deels ook zal

worden ingericht als pelgrimsherberg. Er is een avondprogramma met muziek en een vuurtje, om elkaar te ontmoeten en ervaringen uit te wisselen. Er is mogelijkheid om in de kerk te blijven slapen. Op 1 oktober sluiten we af met een ontbijt en daarna keert iedereen huiswaarts.

Marjon Moed werkt in de aanloop naar het Camini evenement aan een groeiende expositie in de de Jacobikerk. De lessen en ervaringen van Moed worden in verschillende vormen tentoongesteld, en ook ervaringen van andere jonge Utrechtse pelgrims zullen hier te bekijken en te beluisteren zijn.

Alle inwoners van Utrecht zijn uitgenodigd om in de Jacobikerk inspirerende Utrechtse plekken te delen, en zo bij te dragen aan de ontwikkeling van de pelgrimsroute door en rondom Utrecht.

De groeiende expositie is tot en met november te bekijken. Meelopen met de kleinste pelgrimstocht van Nederland kan door je aan te melden op viajacobi.nl.

Pelgrimsactiviteitendag Vessem

Een bijzondere pelgrimsactiviteitendag op 20 augustus; het pelgrimsdorp Vessem nodigt u uit.

Kennismaken met de Pelgrimsherberg, de omgeving van Vessem en een voorstelling in de Lambertuskerk "Naar het einde van de aarde" door pianist-componist David Hordijk.

David Hordijk liep van Helmond naar het Spaanse Finisterre. Na vier maanden en 2.500 kilometer arriveerde hij bij de kliffen van Finisterre, maar niet alleen. Via crowdfunding kwam zijn piano ook daar om een concert te kunnen geven.

Aanmelden is noodzakelijk (zie onderstaande button).

Wijzigingen openingstijden informatiecentrum Utrecht

Met ingang van vrijdag 1 september 2023 veranderen de openingstijden van het informatiecentrum in Utrecht als volgt:

De openstelling van de vrijdagmorgen wordt verplaatst naar de vrijdagmiddag.

De openstellingstijden van de dinsdag en de donderdag worden gewijzigd in 13.30 – 15.30 uur.

Het informatiecentrum heeft ook het voornemen om de openstelling op de 2e en 4e zaterdag van de maand uit te breiden naar alle zaterdagen, eveneens van 13.30 – 15.30 uur. De ingangsdatum voor deze wijziging moet nog worden bepaald.

Boek: Geschichte des Apostels Jakobus und sein Verehrung

De regio Limburg brengt dit (Duitse) boek door Dr. Hans Jurgen Arens onder de aandacht.

De auteur heeft in vele studies en publicaties in de Duitse taal het leven van de apostel Jacobus trachten te beschrijven en analyseren en is daarin in dit boekwerk als samenvatting uitstekend geslaagd. Het is een uitermate interessant en diepgaand werkstuk voor de pelgrim die in dit onderwerp geïnteresseerd is.

Het boek is bij voorinschrijving te verkrijgen door betaling van Euro 23,50 per stuk onder vermelding van "geschiedenis Apostel Jakobus" op bankrekening van Nederlands Genootschap St. Jacob, regio Limburg NL27RABO0171795008. Het boek zal na drukken per post worden toegezonden.

Santiago spel

Peter Stam is vorig jaar wandelend vanaf Pamplona naar Santiago gegaan.

Thuisgekomen heeft hij van de Camino Frances route een spel gemaakt met speelbord, kaarten, pionnen en een speciale dobbelsteen. In 79 stappen wandelt men vanaf Saint-Jean-Pied-de-Port naar Santiago de Compostela, waarbij elke stap(steen) 10 km symboliseert. Op elk van deze stenen is een plaatsnaam vermeld, die men onderweg tegen gekomen is. Een feest van herkenning voor de pelgrim, maar ook leuk voor de thuisblijvers om de vorderingen op het bord bij te houden.

Zomertentoonstelling "Beelden van een pelgrim" Groate Kerk Sint Jacobiparochie

Kunstenaar Karel Jan Elsdijk exposeert deze zomer in de Groate Kerk van Sint Jacobiparochie aquarellen die hij onderweg langs het Jabikspaad vanaf Sint Jacobiparochie tot aan Hasselt heeft gemaakt.

Kunstenaar Karel Jan Elsdijk over de tentoonstelling: Ik ben een wandelaar die graag tekent, dus er gaat altijd een schetsboek in mijn rugzak mee op reis. Zo liep ik in augustus 2020 van Franeker naar Boer om te zien of ik bij het Middeleeuwse kerkje dat daar staat een paar schetsen kon maken voor mijn maandelijkse illustratie voor het parochieblad van de Heilige Jacobusparochie Noord-West Friesland.

Boer aan de Oude Weg is een prachtige plek gelegen aan de route van het Jabikspaad. Terwijl ik daar zat kwamen twee pelgrims ook even een kijkje nemen. Iets in mij begon toen te kriebelen. Het idee kwam in me op om het hele Jabikspaad te gaan lopen en onderweg al die oude Friese kerkjes in beeld

te brengen. Een maand later zat ik aan de voet van de Groate Kerk van Sint Jacobiparochie, ook wel Santiago aan het Wad genoemd. In mei 2023 maakte ik mijn laatste illustratie van de Heilige Stede in Hasselt.

Karel Jan Elsdijk is zelf regelmatig aanwezig op de tentoonstelling in Sint Jacobiparochie.

Adres: Cultureel Sintrum de Groate Kerk, Oosteinde 1, 9079 KZ Sint-Jacobiparochie.

Openingstijden: 17 juni t/m 16 september 2023, elke zaterdag van 13.00 tot 17.00 uur. Toegang gratis.

Colofon

Ultreia is een uitgave van het Nederlands Genootschap van Sint Jacob. Voor meer informatie en nieuws zie de website www.santiago.nl (<https://www.santiago.nl>) en de facebookpagina, waar je ook tips en ervaringen kunt uitwisselen met andere pelgrims.

Redactie: Gabriel van de Luitgaarden (Louise is op vakantie)

Redactieadviseur: Gabriel van de Luitgaarden

Tegenlezers: Ellen Eumelen en Janine Verhaaf

Verzending: Han Lasance

Deadline/publicatiedatum: De Ultreia verschijnt rond de 20e van iedere maand. Wij zien uw kopij graag voor de 15e tegemoet op ultreia@santiago.nl (<mailto:ultreia@santiago.nl>).

Aanwijzingen voor de auteur: Kopij mag maximaal 300 woorden bedragen in platte tekst (tekst zonder opmaak), bij voorkeur met een relevante foto/afbeelding (met bronvermelding) erbij. Wij gaan ervan uit dat wij deze foto dan vrij mogen gebruiken.

Foto's: Voor deze Ultreia is gebruik gemaakt van foto's van <https://pixabay.com/> (<https://pixabay.com/>)

Vertrouwenspersoon: Het genootschap heeft een vertrouwenspersoon die u kunt benaderen voor problemen, conflicten of een vertrouwelijk gesprek. Voor nadere informatie:

<https://www.santiago.nl/vertrouwenspersoon/vertrouwenspersonen>

(<https://www.santiago.nl/vertrouwenspersoon/vertrouwenspersonen>)